

האוניברסיטה העברית בירושלים

החוג למתמטיקה

בחינה במבוא להסתברות ולסטטיסטיקה (80430)

מועד א', כ"ז שבט ה'תשפ"ה (25/2/2025)

שם המרצים: אוהד נ. פלדהיים, אורי רוזנשטיין.

משך הבחינה: שלוש שעות.

מספר תעודת זהות _____

מספר מחברת _____

הנחיות:

- יש לענות על ארבע מתוך חמש השאלות בבחינה.
- את התשובות יש לרשום בתוך הריבועים בדפי השאלות, המחברת משמשת כמחברת טיוטא ולא תבדק. בסוף הבחינה מצורף דף אחד לתיקונים ותוספות לפתרונות, במקרה הצורך יש להפנות אליו מתוך התשובות.
- כל סעיף שיענה בתשובה "איני יודע" או "איני יודעת" – מזכה בנקודה אחת.
- בכל שאלה, בפתרון סעיף מתקדם ניתן להתייחס לפתרון סעיף קודם כידוע ולהתבסס עליו בלי לאבד נקודות.
- כל חומר עזר, לרבות מכונות חישוב ואמצעי תקשורת אסור בשימוש.
- מותר להשתמש בכל משפט שנלמד בשיעור כל עוד הוכחתו אינה מטרת השאלה.
- לקבלת הניקוד המירבי יש לצטט במדויק את המשפטים שנעשה בהם שימוש ולנמק כל תשובה.

השאלות שנבחרו				
שאלה 1	שאלה 2	שאלה 3	שאלה 4	שאלה 5

בהצלחה!

שאלה 1

יהיו X ו- Y משתנים מקריים בדידים על אותו מרחב הסתברות. יש לענות על הסעיפים הבאים.

(א) יש לצטט את ההגדרה של שוויון התפלגויות בין X ל- Y .

[3 נק.]

(ב) יש לצטט את ההגדרה של שוויון כמעט-מיד בין X ל- Y .

[3 נק.]

(ג) יש להוכיח כי אם $X \stackrel{\text{a.s.}}{=} Y$ אז $X \stackrel{d}{=} Y$.

[10 נק.]

(ד) תהיה $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$. יש להוכיח כי אם $X \stackrel{d}{=} Y$ אז $g(X) \stackrel{d}{=} g(Y)$.

[9 נק.]

שאלה 2

מטילים מטבע הוגן שוב ושוב עד לקבלת תוצאה של עץ. נסמן ב- X את מספר ההטלות. מכניסים לכלי X קוביות הוגנות ומטילים את כולן ביחד. נסמן ב- Y את סכום תוצאות ההטלה של כל הקוביות.

(א) יש לחשב את תוחלת Y .

[13 נק.]

(ב) יש לחשב את תוחלת מספר הטלות המטבע בהינתן המאורע $X = Y$.

[12 נק.]

שאלה 3

נתונים $\{X_i\}_{i \in [n]}$ משתנים מקריים שווי התפלגות המתפלגים אחד על $[m]$. שני מספרים $a, b \in [m]$ נקראים **עוקבים מעגלית** אם $|a - b| = 1$ או $\{a, b\} = \{1, m\}$, כלומר אחד מבין a ו- b מקבל את הערך 1 והשני את הערך m . נסמן ב- Y_n את מספר הזוגות העוקבים מעגלית באוסף $\{X_i\}_{i \in [n]}$.

(א) יש לחשב את תוחלת ושונות Y_n .

[12 נק.]

(ב) יש להראות כי קיים קבוע c כך שמתקיים $\frac{Y_n}{n^2} \xrightarrow{d} c$ כאשר $n \rightarrow \infty$ ולחשב קבוע זה.

[13 נק.]

שאלה 4

יהיו $(X_i)_{i \in [n]}$ משתנים מקריים רציפים בהחלט, שווי-התפלגות ובלתי-תלויים, שלכולם התפלגות שווה למשתנה מקרי X בעלי צפיפות

$$f_X(x) = \frac{e^{-|x|}}{2}.$$

(א) יש להראות כי X בעל תוחלת ולחשב את תוחלתו ואת שונותו. [15 נק.]

(ב) יש להראות כי קיים קבוע $c > 0$ כך שמתקיים לכל n [10 נק.]

$$\mathbb{P}\left(\sum_{i=1}^n (X_i - \mathbb{E}(X_i)) > n\right) \leq e^{-cn}$$

אין צורך למצא את הקבוע במפורש.

אינטגרלים שניתן להשתמש בהם ללא חישוב: $\int_0^\infty x e^{-x} = 1$, $\int_0^\infty x^2 e^{-x} = 2$.

שאלה 5

מטילים מטבע 8 פעמים. השערת האפס היא שהמטבע הוגן, ואילו השערה חליפית היא שהמטבע מוטת ובעל סיכוי של 75% לתוצאה של עץ.

(א) יש לתאר מבחן מיטבי להפרדה בין שתי ההשערות בעל מובהקות של $\alpha = \frac{37}{256}$ ולהצדיק את מיטביותו. [10 נק.]

(ב) יש להראות שמספר תוצאות העץ בהטלה הוא סטטיסטי מספיק למבחן ניימן-פירסון להפרדת שתי ההשערות. [5 נק.]

(ג) יש לחשב את עוצמת המבחן שחיברתם בסעיף א' (אין צורך לעשות מכנה משותף לסכום שברים). [10 נק.]

מקום נוסף לכתיבה

מקום נוסף לכתיבה